

Posudek vedoucího diplomové práce

Autorka práce: Petra Lázníčková

Vedoucí práce: PhDr. Zdeňka Michalová, Ph.D.

Název práce: Způsob emocionálního ovlivnění žáků s ADHD/ADD v rámci edukačního procesu

Problematika jedinců s ADHD/ADD patří mezi aktuální otázky nejen speciálně-pedagogické teorie a praxe, ale i mezi aktuální otázky celospolečenské. Výrazným indikátorem prohlubujícím integrační obtíže dětí s ADHD/ADD těžké formy do majoritní společnosti je jejich ve většině případů snížená emoční inteligence. Její stimulace a rozvoj je dlouhodobým procesem, který je nutno ovlivňovat v ideálním případě v rámci školy v každodenním edukačním procesu. Důležitá je ze strany pedagoga aplikace sociálně-kognitivního přístupu, integrující ideje kognitivní psychologie, behaviorismu a fenomenologie. Vychází ve výkladu lidského chování z triadického recipročního determinismu, který je stavěn proti jednostrannému výkladu chování pouze na základě vlivů prostředí nebo pouze na základě vnitřních dispozic. Z této teorie vychází experimentální výuka předmětu sociálních dovedností ve fakultní ZŠ pro žáky s SPCH Na Zlíchově v Praze 5, aplikovaná do výuku v rámci projektu ESF, inspirovaná zahraničním programem PATHS a mimo jiné garantovaná holandskými supervizory. Diplomantka na daném zařízení působí, proto vybrané téma je jí skutečně blízké a nejen pro ni vysoce aktuální.

Předložená práce činí rozsahem 115 stran textu včetně Seznamu literatury, následuje Seznam grafů, Seznam tabulek a Seznam pěti příloh, v němž je přesně označeno, kde konkrétně ve vlastním textu práce na ně diplomantka odkazuje. Seznam literatury, citačně přesně zpracovaný, obsahuje zdroje jak odborné, tak mírně beletristicky laděné, zdroje časopisecké, internetové, ale i zahraniční, což je třeba skutečně ocenit. Pozor na psaní zkratky ADHD - vždy, včetně názvů publikací, se píše velkými tiskacími písmeny (s. 111). Po formální stránce má diplomová práce veškeré náležitosti na takovou práci kladené.

Práce je rozdělena na část teoretickou a praktickou, obě části jsou rozsahem vyvážené. Je napsána odborným jazykem, s použitím správné terminologie - je vidět, že autorka je zaangažovaná na dané problematice. Jednotlivé části práce mají odpovídající členění, autorka postupuje od celkového popisu dané problematiky k analýze dílčích aspektů. Je však třeba vytknout, že vlastní názory a shrnutí k citovaným poznatkům a myšlenkám jsou autorkou uváděny velice sporadicky. Teoretická část s praktickou tvoří logický komplementární celek v podobě jednotlivých návazných kapitol, formálně jsou odděleny.

V teoretické části (s. 11 - 61) diplomantka důsledně zpracovává teoretická východiska zkoumaného problému. Konkrétně se zabývá rozpracováním problematiky syndromu ADHD/ADD - začíná od Historie zkoumání přes zamyšlení nad vhodností užívání termínů LMD či ADHD/ADD (kap. 1.1.2 LMD nebo ADHD/ADD? na s. 14 - zde je škoda, že se diplomantka nezamyslela nad jiným názvem kapitoly a název převzala striktně z kapitoly Sborníku SPUCH v ed. Kucharské, kterou ovšem v použité literatuře i ve volné citaci příslušné kapitoly uvádí). Dále pokračuje definicí a klasifikací ADHD (s. 14), Výskytem (s. 17), příznaky a projevy (s.19) a terapií, v jejímž rámci se zaměřuje na otázky farmakoterapie, psychoterapeutického přístupu a u nás tolik diskutovaného EEG-biofeedbacku. Na s. 28 diplomantka uvádí, že se podrobněji zaměřuje na zpracování kognitivně-behaviorální terapie, která je v současné odborné literatuře nejvíce uváděným přístupem. Bylo by vhodné u obhajoby zdůvodnit, proč je tato terapie nejvíce uváděným postupem. Mimo jiné KBT je i hlavní metodou, z níž výuka sociálních dovedností vychází,

takže zdůvodnění diplomantky by mělo vycházet i z této podstatné skutečnosti. V další hlavní kapitole teoretické části přicházejí na řadu emoce (s. 31 -41) a otázka emoční inteligence a sociálních dovedností včetně způsobů jejich rozvoje (s.46 - 56). Jak diplomantka rozumí definici sebeúcty uváděné na ste. 45 dle Hayerové? Na s. 51 autorka uvádí, že než začneme vybírat vhodnou intervenční strategii pro výuku sociálních dovedností měli bychom určit, o jaké konkrétní nedostatky se u konkrétního jedince v sociálních dovednostech jedná. Bylo b vhodné uvést, jakou hlavní diagnostickou metodu má speciální pedagog -pedagog - etoped - výchovný poradce apod. k dispozici, aby mohl tuto skutečnost objektivně určit. Jedná se u pedagogických pracovníků o jednorázovou záležitost? **Celkově v teoretické části lze ocenit logickou návaznost jednotlivých kapitol a odborný výklad teoretických východisek tématu. Jednotlivé kapitoly jsou seřazeny v logické návaznosti. Zde autorka prokázala smysl pro systematickou práci a pro práci s literárními prameny. Chybí důkladnější doložení prostudovaných názorů vlastními interpretacemi.**

Část praktická a její samotný průzkum v autorkou zvoleném tématu je pojmut s pečlivostí a taktéž zpracování považuji v rámci práce diplomové za kvalitní. Je zřejmé, že autorka je schopna udržet nastíněnou linii a získané poznatky vhodně dokumentovat na konkrétních poznatcích z odborné literatury, tyto pak sledovat v průběhu průzkumného charakteru práce i v následné etapě interpretace a vyvození doporučení pro praxi (s. 75-104)). Metodologicky má opět tato část veškeré náležitosti, vychází ze stanoveného cíle, jímž je zmapování úspěšnosti výuky sociálních dovedností u dětí s ADHD/ADD. Autorce se jednalo o zjištění, zda výuka sociálních dovedností přispívá k pozitivním změnám v oblasti emocionality a dílčích rysů osobnosti u těchto dětí. K ověření stanovených hypotéz korespondujících s cílem práce zvolila diplomantka dva typy dotazníků, jeden standardizovaný (Dotazník A) s názvem "Jaké mám vlastnosti", s jehož pomocí vyhodnocuje dílčí rysy osobnosti na základě vlastního sebehodnocení žáka (popis s. 72-73) a jejich posunu při srovnání sebraných dat před zahájením výuky a extpo. Nestandardizovaný Dotazník B, aplikovaný obdobným způsobem v identickém časovém horizontu jako Dotazník A, je zaměřen na emoce dětí s ADHD/ADD.

Diplomantka oba dotazníky vyhodnocovala formou kvantitativního a kvalitativního rozboru. U rozboru kvalitativního lze ocenit reálnost interpretací. Neopomíjí Zhodnocení předpokladů (s. 104-108). Jedinou výtkou je na s. 110 nepřesná formulace doporučení 3 a 4, je třeba ujasnit, pro jakou konkrétní skupinu jsou míněna.

Globálně k praktické části DP lze říci, že je precizně zpracovaná, vychází z interních autorčiných zájmů. Výzkumné šetření je správně metodologicky pojaté; úroveň definovaných předpokladů, metodika šetření i použité vědecko-výzkumné metody jsou adekvátní ke zpracování stanoveného cíle. Veškeré prezentované údaje jsou předkládány formou přehledných tabulek, autorka se správně pokouší analyzovat získané výsledky.

Závěr:

Práce odpovídá kritériím kladeným na diplomovou práci. Práce je velice zdařilá, psaná se zaujetím pro dané téma, autorka svá zjištění reálně komentuje a nijak je nepřeceňuje a nezveličuje. U obhajoby doporučuji seznámit podrobně s dílčími předpoklady a rozebrat, co vyplývá ze zjištění diplomantky pro další praxi. Dále doporučuji zodpovědět na připomínky v textu posudku.

Práci doporučuji k obhajobě a hodnotím ji jako výbornou.

V Praze, dne 22.12.2006

PhDr. Zdeňka Michalová, Ph.D.